

Fundusze Europejskie

dla Rozwoju Społecznego

Zrównoważony Kampus SGGW – - kształcenie na rzecz branż kluczowych

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

Priorytet 1 Umiejętności

Działanie 01.05 Umiejętności w szkolnictwie wyższym

PROPEDEUTYKA ZOOTECHNICZNA

ALPAKI

Zdjęcia: internet

Systematyka

Gromada: ssaki

Podgromada: żyworodne

Rząd: Cetartiodactyla

Podrząd: wielbłądokształne

Rodzina: wielbłądowate (*Camelidae*)

- wielbłąd (*Camelus*)
- alpaka (*Vicugna pacos*, *Lama guanicoe* f. *pacos*)
- lama (*Lama glama*)
- wikunia (*Vicugna vicugna*)
- gwanako (*Lama guanicoe*)

Podstawowe informacje o alpakach

- Alpaki utrzymywane na terenach położonych 4 000 - 4 700 m n.p.m. w Peru;
- Populacja alpak: Peru 3,3 mln szt.; Boliwia 420 tys. szt.; Chile 45 tys. szt.; W. Brytania 35 tys. szt.;
- Polska populacja: ponad 3 000 sztuk;
- Długość ciała: 128-151 cm, długość ogona: 22-24 cm,
- Wysokość w kłębie: 80-100 cm
- Masa ciała: 50 - 90 kg (♀ 50 - 70 kg; ♂ 60 - 90 kg)
- Głowa stosunkowo krótka, czoło szerokie i płaskie, grzywka;
- Sierść kędzierzawa i lśniąca; długość włosa: 10-30 cm, u rasy suri do 50 cm;
- Ubarwienie: czarne, brązowo-czarne, niekiedy białe;
- Włosy nie są pokryte lanoliną (wydzieliną gruczołów łojowych), wełna alpak ma właściwości hipoalergiczne;

Podstawowe informacje o alpakach

- Zwierzęta roślinożerne, posiadają 3-komorowy żołądek, zwierzęta pastwiskowe, adaptacja do każdego klimatu;
- Kończyny zakończone dwoma palcami (III i IV), pozostałe palce zredukowane; zamiast racic mają stopy z opuszkami – palcochodność;
- Górna warga jest dwudzielną, rozdzieloną po środku rowkiem, alpaki nie używają języka, lizawki solne nie mają sensu;
- Uzębienie: stale rosnące siekacze (jest ich 6) w żuchwie, w górnej szczęcie – płytka zębowa, kły po 3 z każdej strony (dwa w szczęcie i po jednym w żuchwie), 12 zębów trzonowych, młode alpaki mają 22 zęby mleczne, w wieku 5 lat mają 34 zęby stałe; mają częste wady zgryzu;
- Zwierzęta długowieczne, żyją ponad 20 lat;
- Polski Związek Hodowców Alpak – 2012 r.;
- Stowarzyszenie Hodowców Alpak i Lam – 2018 r.;
- Ogrody zoologiczne: Łódź, Opole, Poznań, Wrocław, Warszawa;

POLSKI ZWIĄZEK
HODOWCÓW ALPAK

Alpaki – zwierzęta stadne

- **Utrzymanie:**

- budynki inwentarskie całoroczne (widne, suche) i wiaty;
- podłoże: betonowa posadzka, ew. + słoma;
- wentylacja i oświetlenie;
- w kojcu paśniki na siano, korytka na paszę treściwą i poidła z wodą;
- kojce dla różnych grup zwierząt: samice z młodymi; odsadki (z podziałem na płeć) > 6 ms. życia; dojrzałe samce; samice niekarmiące; kastrowane samce; izolatka; kojec zabiegowy (3 m x 3 m), min. 2 m² podłogi/szt.;
- padoki ogrodzone, wys. ogrodzenia 1,4 – 1,5 m, min. powierzchnia 150 m²/szt.
- obsada: 15 alpak/ha;

Żywienie

- **Pasze objętościowe** - 80-90%: siano, trawa, sianokiszonka, lucerna, warzywa okopowe – buraki, marchew, pasza treściwa (źródło witamin i składników mineralnych) – otręby, łuska sojowa, wysłodki buraczane, makuch lniany, poekstrakcyjna śruta słonecznikowa; udział białka w dziennej dawce 15-16%;
- Alpaki **nie trawią cukrów prostych i skrobi**;
- Długość żłobu/paśnika 45-60 cm/sztukę;
- W utrzymaniu prawidłowej diety powinno uwzględniać się następujące elementy:
 - dobrej jakości siano z zawartością protein,
 - specjalny pokarm dla alpak,
 - pastwisko wolne od trujących chwastów,
 - dostęp do wody bez ograniczeń(♀ karmiąca 6 l/dzień),
 - odpowiednia dawka minerałów i suplementów,
 - dieta dostosowana do wieku, płci i stadium życiowego,
 - leki przeciw pasożytom min. 2 razy w roku, a witaminy co drugi miesiąc.
- Średnie dzienne zapotrzebowanie na siano dla jednej alpaki wynosi **ok. 1,2 – 1,5 kg** w zależności od masy ciała osobnika.

Pielęgnacja

- **Korekta paznokci** - w warunkach chowu niezależnie od systemu hodowli alpak paznokcie należy formować, ponieważ w przeciwnym razie mogą wystąpić różne schorzenia;
Nadmiernie wyrośnięte paznokcie kończyn przednich powodują nienaturalne ich ustawienie oraz duże obciążenie opuszek i paznokci kończyn tylnych - zbyt silne naciąganie ścięgien zginających, które mogą doprowadzić do stanów zapalnych części kończyn i schorzeń stawów (bolesność).
Nierównomierne rozłożenie masy ciała na kończynach powoduje stałe zmiany w ukształtowaniu stóp alpak i kształtu paznokci.
- **Korekta uzębienia** - najlepiej przeprowadzać przy okazji strzyży, kiedy alpaki są unieruchomione;
zaniedbanie prowadzi do wad zgryzu, problemów z pobieraniem paszy, przez co zwierzęta chudną i mają niższe wyniki produkcyjne.
Przerost dolnych siekaczy poza normalną długość skraca się za pomocą małej, elektrycznej szlifierki i pilnika. Alpakę należy unieruchomić, żeby nie okaleczyć jej jamy ustnej, do pyska wkłada się drewniany kołek, po to, żeby rozewrzeć zęby i nie uszkodzić dziąseł czy warg podczas przycinania.
W przypadku krwawienia z dziąseł, należy je zdezynfekować.

Przepisy prawne

- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowało projekt ustawy tak, aby przepisy krajowe dostosować do przepisów Unii Europejskiej, m.in. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 z 8 czerwca 2016 r. oraz innych aktów obowiązujących w dziedzinie hodowli zwierząt.
- Ustawa „O organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich” z dnia 10 grudnia 2020 r. Dz. U. 2021 poz. 36.
- Posiadanie stada alpak powinno być zgłoszone do odpowiedniego powiatowego lekarza weterynarii oraz powinien być nadany numer siedziby stada przez ARiMR.

Nowa ustawa o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich

Alpaki

Rasy hodowane w Polsce

- Coniraya

- Suri
10-15% populacji

- Huacaya
85-90% populacji

Różnice rasowe

- Huacaya – karbowane pasma w runie (ang. staple), rosną prostopadle do powierzchni ciała – dają większą gęstość;

- Suri – włókna gładkie, nieznacznie falujące, układają się swobodnie w długie „loki” (and. locks), bardziej połyskuje;
- Strzyża – raz do roku;

Cechy włókna alpak

- Przędza służy do tkania ręcznego lub przetwarzania na wyrób tekstylny.
- Wytwarzane są: poncza, makaty, narzuty, płaszcze;
- Produkcja roczna 6 500 ton, 4 500 ton w Peru;
- Włókno alpak jest 3 razy trwalsze od włókna owcy, nie rwie się ani nie deformuje;
- Przędza alpak jest 6 razy cieplejsze od wełny owczej, ma nadzwyczajną delikatność w dotyku;
- W krajowej populacji alpak masa runa jest dość niska i wynosi średnio 2 kg (w innych krajach możliwe jest uzyskanie nawet 5,4 kg od sztuki).

Runo alpak

- runo alpak, w porównaniu z wełną owczą jest bardziej miękkie w dotyku, jedwabiste i suche.
- **nie zawiera** lanoliny, dzięki czemu ma połysk.
- rozwój okrywy włosowej rozpoczyna się w życiu płodowym: torebki włosowe w skórze alpak powstają w życiu płodowym tworząc grupy włosów i dzielą się na pierwotne i wtórne, a ich rozwój rozpoczyna się w 90 dniu od poczęcia a największa produkcja odbywa się między 187 a 214 dniem ciąży, w tym czasie dojrzałość torebek włosowych wynosi 75 %.
- torebki pierwotne, zwykle mniej liczne, mają większą średnicę i z nich powstają grube włosy tzw. podporowe; torebki wtórne stanowią większość i mają wpływ na charakter okrywy.
- alpaki są strzyżone raz w roku, a jakość runa i stopień zanieczyszczenia będzie decydować o dalszym jego przeznaczeniu.
- okrywa włosowa alpak pełni szereg funkcji: chroni organizm przed utratą ciepłoty ciała czy uszkodzeniami mechanicznymi.
- **runo** (okrywę) dzielimy na partie w zależności od tego, z którego miejsca anatomicznego pochodzą:
 - welon: jest to włókno znajdujące się na grzbiecie i bokach zwierzęcia;
 - pozostałe: to grube włókna, które są skoncentrowane w okolicy piersiowej, kończynach i głowie.
- roczny odrost runa u alpak odpowiednio żywionych przekracza 7 cm, zgodnie z wymaganiami przemysłu tekstylnego.
- około 65% zwykłego wzrostu włókna w ciągu dwóch lat ma miejsce w pierwszym roku i zaleca się ścinanie raz w roku.

Wykorzystanie wełny z alpak

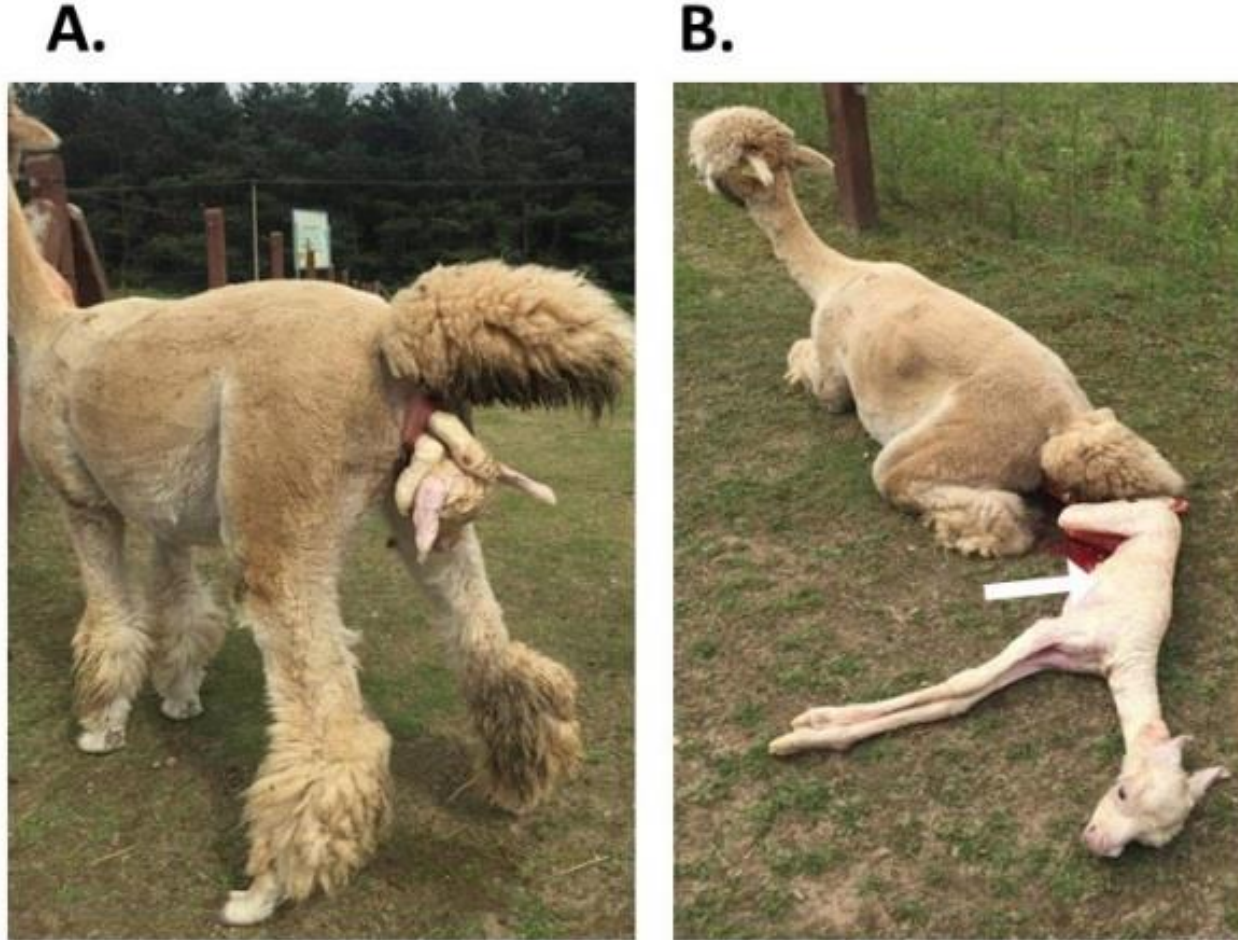

Rozród

- wiek samców rozpoczynających rozród: min. 18 ms. życia i masa ciała > 50 kg;
- wiek samic rozpoczynających rozród: > 2 lat
- cechy brane pod uwagę:
 - zdrowotność zwierząt;
 - jakość i ilość wełny;
 - pokrój;
 - eliminacja wad zgryzu i osobników o słabszej kondycji;
 - umaszczenie (np. wystąpienie genotypu BEW – blue eyed white białe z niebieskimi oczami związane jest z głuchotą);
- zwierzęta poliestralne, nie mają regularnych cykli rujowych;
- macica w kształcie Y, 98% ciąży rozwija się w lewym rogu macicy;
- **ciąża trwa 327-346 dni, średnio 340 dni;**
- samica rodzi 1 młode zwane „**cria**”, które waży 6-8 kg;

Przebieg porodu u alpak

Ryc. 1. Poród alpaki: (A) samica alpaki w trakcie wypychania głowy i nóg cria, (B) zakończony poród

Prawidłowy poród cria polega na tym, że najpierw wypychane są nogi, a następnie głowa (A). Po tym etapie porodu może nastąpić przerwa, ponieważ jest to ogromny wysiłek dla zwierzęcia. Samica może w trakcie tej przerwy położyć się, nie należy jej podnosić na siłę. Kolejnym etapem jest wypchnięcie tułowia i tylnych kończyn, który zazwyczaj przebiega bezproblemowo. Krew widoczna na zdjęciu (B) pojawia się na skutek przerwania pępowiny.

Strzyża alpak

Aplakoterapia

Alpakoterapia

Autor utworu:

Martyna Batorska

CC BY 4.0

Materiał jest udostępniony na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa CC BY 4.0

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.pl>

Materiał opracowany w związku z realizacją projektu „Zrównoważony Kampus SGGW - kształcenie na rzecz branż kluczowych ” nr FERS.01.05-IP.08-0067/23

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO